

ומנין שבט לוי הוא מנין יוצאי צבא לעבודת המשכן: "זאת אשר ללוים, מבן חמש ועשרים שנה ומעלה, יבוא לצבא צבא בעבודת אהל מועד"⁹⁹. מקור הצבא בישראל, הוא צבא הקודש. מצבא הקודש, מצבא של תורה וישיבה, נמשך הצבא של היוצאים למלחמה¹⁰⁰. כך הוא במהלך כל החיים — מתוך הקודש מקבל החול את ערכו. כך הוא גם במלאכה: מלאכה שהיתה במשכן נחשבת כמלאכה¹⁰¹. וכך, לפי ערך הנשמה, יש ערך לגוף¹⁰².

נפגשים באותה מלה "צבא" הן אצל הצבא העוסק במצוה היסודית של כיבוש הארץ, והן אצל יוצאי הצבא בישראל לגבי עבודת המשכן. צריך להבין שאין כאן סתירה אלא המשך אלוהי אחד. עכשיו עם ישראל צריך לעבור במשך זמן מה דרך המדבר, לכן מתגייסים ומגוייסים לעבודת המשכן. הצבא הראשון שלנו הוא הצבא של עבודת הקודש. יהושע, הכובש הגדול "לא ימיש מתוך האהל"¹⁵. זהו תחילת הצבא ושורשו.

5. צבא פנימי וצבא מלחמתי

כך הוא לגבי הערך הלאומי וההיסטורי שלנו. כל הצבא הגדול המסודר "איש על מחנהו ואיש על דגלו"²⁵, נמשך מהצבא של המשכן ואוהל מועד. הצבא של עבודת ד' הוא ראשית הצבא שלנו — מתוך הקודש אל החול. מתוך הצבא האלוהי שמאיר לנו ומפיץ אור ד' על כל סביבותינו, מגיעים אל צבא החיילים²⁶ העוסק בתרגילי כיבוש בסוף ספר במדבר — כפי שאמר ה"חפץ חיים", שהשתתפות יהודים בצבא הגויים היא תרגול לקראת הצבא של מדינתנו, מדינת

המשיח¹⁰. יש להכיר מתוך שלמות האמונה שהצבא הראשון שלנו הוא צבא של ישיבה, של מקדש ושל השראת השכינה, ומתוך הצבא הקדושת, הפנימי, היסודי של ישראל והמסודר בסידורו הנכון — יש ערך לגיוס הגדול של כל הצבא, במובנו המלחמתי. הקדוש-ברוך-הוא הסתכל בתורה וברא את העולם²¹ — הסתכל באוהל מועד ונתן ערך לצבא בישראל.

להפטר¹

1. שמשון — גבורה מתוך רוח ד'

שמשון הוא תופעה בפני עצמה ששייכת לעניננו. כמשכן ישנם תפקידים עליונים — "ובלב כל חכם לב נתתי חכמה"² — הניתנים לנציגים של שני שבטים: בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה ואהליאב בן אחיסמך למטה דן. הם מהווים שני קצוות³: הצד העליון הממלכתי של יהודה, והצד של קצה המחנה של דן, שמתגלה בשמשון ה"אתלט" השרירי של עם ישראל. "ותחל רוח ד' לפעמו"⁵. רוח ד' היא מלה שמימית, רוח-הקודש, כדברי חז"ל⁶ שרוח ד' התלבשה על הגיבור הזה⁷.

2. התקשרות עם פלישתים

לעומת זאת, לכאורה יש אצלו תסבוכת מכאיבה של קיום קשרים עם גויה. כאשר יהודי משתמד זהו דבר מזעזע, בושה וחרפה לכולם. ולהיות "בעל הגויה"⁸ זאת היא דרגה שניה אחרי שמד, כי הדורות הבאים יהיו גויים⁹. זהו פסוק מפורש¹⁰.

אבל באמת אין שום דמיון. כי שמשון עשה את הכל מתוך רוח ד' שהחלה לפעמו, "כי מד' היא, כי תאנה הוא מבקש"¹¹. כל מטרת ההתקשרות עם פלישתים היתה כדי להפילם. והוא עשה זאת במשך כל חייו, ואף במותו כמו שכתוב "תמת נפשי עם פלשתים... ויהיו המתים אשר המית במותו רבים מאשר המית בחייו"¹², אלפים רבים¹³. ומתוך כל זה, הוא הושיע את ישראל¹⁴ למשך תקופה ארוכה¹⁵.

אם-כן אנו נפגשים במצב כזה שבו הגבורה הגופנית מקורה הוא מרוח ד'¹⁶, וכל ההתקשרות עם סביבתו נעשתה מתוך חישובים מיוחדים של הצלת ישראל.

3. שמשון — על שמו של הקדוש-ברוך-הוא

בגמרא סוטה אומרים חז"ל שמשון נקרא על שמו של הקדוש-ברוך-הוא¹⁷. היכן מופיע שמו של הקדוש-ברוך-הוא בתוך שמו? — בפסוק "שמש ומגן ד' אלהים"¹⁸. והסבירו גדולי החסידות פסוק זה, שהנה יש שני שמות של הקדוש-ברוך-הוא, שם הוי"ה שאי-אפשר לנו להפגש אתו, ושם אלוהים שאפשר לנו להפגש אתו. לכן נפגשים בשם ד' על-ידי שם אלוהים, כמו פגישת השמש על-ידי המגן, אחרת יש סכנה לעיניים בלא כיסוי¹⁹. על-פי-זה יש להבין למה

לא נקרא שמשון באופן גלוי²⁰. מה שמש אי-אפשר להביט בה בלא מגן, כך אי-אפשר לנו בשם הוי"ה בלא כיסוי של שם אלוהים. כיסוי שהוא בגבורת שמשון. גם גבורת ישראל וכונניות ישראל, נקראות על שם ד'.

1. שמשון — גבורה מתוך קדושה

ההפטרה שלנו עוסקת בשמשון שהיה גיבור עצום, "גאון בגבורה". יחד עם זה, אין מקורה של גבורה זו בחיצוניות, אלא כפי שמדגיש הפסוק: "ותחל רוח ד' לפעמו"². אין כאן הופעה חיצונית בלבד אלא קדושה עצומה של רוח ד'! "ונתתי רוחי בכם"³. מתוך אותה קדושה נמשכת הופעה גאונית של גבורה. יש בספר "אורות" בירורים מיוחדים על הקדושה שמתגלה בגבורה⁴.

2. שבט דן

"ותחל רוח ד' לפעמו במחנה דן"². בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה ואהליאב בן אחיסמך למטה דן, עסקו יחד בהקמת המשכן. הם מהווים שני קצוות⁵. בצלאל שיך לשבט המלכות, ולעומתו אהליאב שיך לשבט דן, עליו נאמר: "דן ידן עמו כאחד שבטי ישראל"⁶, במובן של התעוררות של גבורה⁷. בזכות גבורת שבט דן, אהליאב עסק בהקמת מקום השראת השכינה בישראל.

3. שמשון — על שמו של הקדוש-ברוך-הוא

שמשון היה "אתלט" ויחד עם זה שיך עוד לפני יציאתו לאויר העולם⁸ למדרגה הרוחנית העילאית המיוחדת של נזירות הקרובה לכהונה⁹ והנמצאת מעל לחיים. ממרום העילאיות הזאת מופיע אחר-כך אתלט הנקרא על שמו של הקדוש-ברוך-הוא¹⁰. יש כאן פרק מיוחד בסדר ההיסטוריה של עם ישראל: על-פי הודעה אלוהית מוקדמת מופיעה עילאיות רוחנית המתגלה למעשה כאתלטיות, אף-על-פי שאין מוצאים בה לכאורה בגלוי את שמו של הקדוש-ברוך-הוא.

אולי אפשר להקיש זאת לענין רבי עקיבא שאמר על בר כוכבא "דרך כוכב מיעקב"¹¹, ולעומתו היו כמה חכמים חלוקים על דעתו¹². אצל רבי עקיבא — במדרגה של ידיעה מן השמים וממקור עליון זה — נאמר "דרך כוכב מיעקב" על הגבורה הלאומית נגד הרומיים. אצלנו, היא מתגלית נגד הפלישתים. ממקור ההודעה האלוהית, מופיעה נשמה מיוחדת אשר מתגלית בה גבורת הבשר והיא נקראת על שמו של הקדוש-ברוך-הוא.

4. שמש ומגן

"שמשון על שמו של הקב"ה נקרא, שנאמר¹³: 'כי שמש ומגן ד' אלהים'¹⁰. לעומת שם "אלוהים" שמתפרש גם במובן אלוהי העמים, שם הוי"ה מיוחד הוא לישראל. את שם הוי"ה לא ניתן לבטא, ומגיעים אליו על-ידי שם אלוהים. כשם שאי-אפשר להסתכל ישירות בשמש אלא דרך מגן ומחסה, כך אי-אפשר להתכוון אל שם ד' שהוא עילאי אלא באמצעות שם אלוהים¹⁴. האור חזק כל-כך עד שיש צורך לגלותו דרך קדושה פחותה יותר.

שמשון נקרא על שמו של הקדוש-ברוך-הוא העילאי (שמש כנגד שם הוי"ה), והוא מתגלה בצורה נסתרת באתלטיקה של שמשון, על-פי ההודעה האלוהית המוקדמת שאכן היא הופעה של שם שמים. גבורת הבשר היא גילוי של גבורת סגולת ישראל הנשמית.

5. רוח ד' מציץ מן החרכים

כל מעשה שמשון הוא מסובך מאוד, ואינו "חלק" כל-כך. אמנם דרך כל

הסיבוכים הנוראים האלה, מתגלית ההודעה האלוהית הקדומה. כך גם הופעתו האלוהית של בר כוכבא אינה ניכרת כל-כך, והיא מתבררת על-ידי רבי עקיבא, שהוא במדרגה עילאית, כפי שנראה מביטוי ההערצה של משה רבינו כלפיו: "רבנו של עולם, יש לך אדם כזה, ואתה נותן תורה על ידי?¹⁵". כך גם שמשון נראה כאילו "חילוני" מאוד, אבל מתוך בירורים מיוחדים מתגלה ש"ותחל רוח ד' לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאול"². דווקא מתוך הסיבוכים הגדולים, כשמסתכלים באמונה שלמה וידיעה שלמה, רואים את רוח ד' "מציץ מן החרכים"¹⁶.

ההתעמלות, שציערי ישראל עוסקים בה בארץ ישראל, לחזק את גופם בשביל להיות בנים אמיצי פח לאמה, היא משכללת את הכת הרוחני של הצדיקים העליונים¹⁴⁰⁰, העוסקים ביחודים של שמות הקדושים, להרבות הבלטת האור האלהי בעולם, ואין גילוי אור אחד עומד בלא חברו כלל. "ויעש דוד שם"1401, - "ודוד עשה משפט וצדקה לכל עמו", - "ויאב בן צרויה על הצבא"1402, "ולא נענש אבנר אלא מפני שעשה דמון של נערים שחוק"1403. אבל שיצחקו הנערים לחזק פחם ורוחם, בשביל גבורת האמה בכללה, עבודת הקדש הזאת מעלה את השכינה מעלה מעלה, כעלייתה על ידי שירות ותשבחות, שאמר דוד מלך ישראל בספר תהלים, אלא שעל ידי הפגנות העליונות עולה הנשמה הפנימית, ועל ידי הפעשים המאמצים את גוף היחידים לשם הכלל עולה הרוחניות החצונית. ושניהם כאחד משכללים את סדרי הקדשות כלם, בהבלטת אפיה של האמה בפרשה הקטנה שכל גופי תורה תלויים בה: בכל דרכיך דעהו¹⁴⁰⁴.

ואל יפלא אם יש חסרונות במהלך החיים של העוסקים באמוץ הגופני ובכל החזקים הארציים שבישראל, כי אפילו הופעת רוח הקדש צריכה ברור¹⁴⁰⁵ מתערובות צחצוחי טמאה שמתערבים בה, והיא הולכת ומטהרת, מתקדשת ומתבררת, פודה את עצמה מגלותה, עד שבאה לכלל דרך צדיקים ואור נגה הולך ואור עד נכון היום¹⁴⁰⁶.

כל מה העולם מתבסס יותר, ורוח האדם מתפתח בקרבנו, מתעוררת יותר התביעה לחיות על פי הרוח הטבעי שבקרבנו, בקול יותר חזק. תביעה זו יש בה הרבה מן האמת והצדק, ושלמי הדעת צריכים לזכרה ולהעמידה על מכוניה. האדם הולך ומוצא את אלהים בקרבנו, בנטייתו הנכונות; ואפילו באותן הנראות בראש שהן משגות מן הדרך הטובה המסכמת מצד ההשקפה הרגילה, יוכל הוא לעלות למדה עליונה כזאת עד שיגיע לכוון את הכל לתכנית העז והאשר.

כשפנסת ישראל מתעוררת לתחייה מוצאה היא בקרבה פנימה את עזה וכבודה, וכל הטהר והקדש הרגיל להמצא בהכנעה ומשמעת הולך הוא ומתנוצץ בעז הנשמת של הופעת הגבורה של האמה, ובדעה טהורה מתבררים את הרוחות וממתיקים את הגבורה המתעוררת על ידי שלובם.